

---

## KOLOKVIJ: „RELIGIOZNA KULTURA U ŠKOLI I DRUŠTVENIM MEDIJIMA“

---

### I. Obavijest o rezultatima rasprave na znanstvenom kolokviju „Religiozna kultura u školi i društvenim medijima“

Od 18. do 21. rujna/septembra ove godine održan je u Zagrebu interdisciplinarni i interkonfesionalni znanstveni kolokvij o temi „Religiozna kultura u školi i društvenim medijima“. Organizatori su kolokvija Komisija Katehetskog vijeća Biskupske konferencije Jugoslavije za katehetski plan i program te Katehetski institut Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. U pripremi i izvedbi toga četverodnevnog znanstvenog skupa sudjelovalo je i sedam suorganizatora, među kojima ima crkvenih/vjerskih i svjetovnih ustanova: Katehetsko-pedagoški inštitut Teološke fakultete u Ljubljani, Naddušobrižnički ured za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj (Frankfurt), Islamska zajednica – Zagreb, izdavačka kuća „Školska knjiga“ (ona je, kao suorganizator-domaćin, za održavanje kolokvija besplatno dala na raspolaganje svoju konferencijsku dvoranu i druge prostorije), izdavačka kuća „Školske novine“, izdavačka kuća „Glas koncila“ i Teološko društvo „Kršćanska sadašnjost“.

Na kolokviju su sudjelovali predstavnici različitih crkvenih/vjerskih i svjetovnih učilišta iz Zagreba, Splita, Rijeke, Đakova, Osijeka,

Ljubljane, Sarajeva, Beograda i Novoga Sada, predstavnici različitih društvenih svjetovnih i crkvenih/vjerskih medija (osobito novinstva, radija i televizije) te predstavnici visokih crkvenih/vjerskih i državnih prosvjetnih vlasti. Od katoličkih biskupa na kolokviju su djelomično sudjelovali msgr. dr. Franc Perko, beogradski nadbiskup i metropolit, te msgr. dr. Đuro Kokša, član Komisije Episkopata Hrvatske za pregovore s državnim vlastima i predsjednik Odbora BKJ za kulturu, a svoju je pozdravnu riječ, kao predsjednik Katehetskoga vijeća BKJ, sudionicima kolokvija poslao msgr. dr. Ćiril Kos, biskup đakovački i srijemski.

Od katoličkih stručnjaka posebna i, čini se, zapažena izlaganja održali su: dr. Josip Baričević (Pojmovno određenje i tipovi/modele ostvarivanja „religijske/religiozne/vjerske kulture“); dr. Ana Gabrijela Šabić (Religijska/religiozna kultura kao poseban aspekt nekih školskih predmeta); dr. Alojzije Hobljaj (Religiozna/vjerska kultura odnosno „školski vjeronauk“ kao poseban izborni predmet pretežno konfesionalnoga tipa); dr. Milan Šimunović („Religiozna/vjerska kultura“ kao specifičan vjerski odgoj i obrazovanje u crkvenoj/vjerskoj zajednici); mr. Vlatko Badurina (Integrativni pristup u odgoju i obrazovanju u crkvenoj/vjerskoj zajednici i u školi); dr. Tonči Trstenjak i Živko Kustić (Uloga društvenih medija u stjecanju kvalitetne religijske/religiozne kulture); dr. Mirko Mataušić (Medijski odgoj nastavnika religijske/religiozne kulture i kateheta/vjeroučitelja). Također je više drugih katoličkih stručnjaka sudjelovalo kraćim koreferatima i diskusijom u plenarnom i grupnom/timskom radu. (U Prilogu I dostavljamo cjelovit Program rada na kolokviju.)

Iz nekatoličkih kršćanskih Crkava i drugih vjerskih zajednica na kolokviju su bili i u njegovu radu sudjelovali predstavnici Srpske pravoslavne crkve, Evangeličke crkve, Baptističke crkve, Adventističke crkve, Evandeoske (Pentekostalne) crkve i Islamske zajednice.

Prema ocjeni sudionika, što je također došlo do izražaja u različitim medijima koji su do sada izvijestili o kolokviju (u novinstvu, na radiju i televiziji), na kolokviju se radilo vrlo oz-

biljno i stručno te u ozračju uzajamnog poštovanja i uvažavanja različitosti s obzirom na struku te s obzirom na pripadnost ili nepripadnost određenoj konfesiji/vjeri.

Također se čini da je postignuta glavna svrha toga znanstvenog skupa: pridonijeti pronalaznju što prikladnijih modela religijskog i vjerskog odgoja i obrazovanja u našim novim prilikama, i to na svim „mjestima“ gdje se taj odgoj i obrazovanje treba „događati“: u obitelji, u crkvenoj/vjerskoj zajednici, u školi i u dječjem vrtiću, u društvenim medijima...

Dakako, sudionici kolokvija nisu željeli (niti smjeli) prejudicirati s obzirom na donošenje definitivnih odluka o toj složenoj problematici na razini nadležnih crkvenih/vjerskih i državnih vlasti. Oni su samo htjeli pridonijeti što temeljitijem razmišljanju i što djelotvornijoj raspravi o tome na različitim razinama u Crkvi i širem društvu — uključujući, dakako, i one kojih se to najviše tiče, tj. roditelje i njihovu djecu — kako bi se što skorije mogla pronaći najbolja rješenja. Oni su, očito, na taj način htjeli pridonijeti tome da nadležne crkvene/vjerske i državne vlasti (osobito prosvjetne) mogu donijeti što primjerenije odluke za naše specifične crkvene i šire društvene prilike.

Tijekom četverodnevno rada na kolokviju postignuti su, čini se, značajni rezultati. Artikulirana su neka stajališta o kojima je postignuta potpuna ili gotovo potpuna suglasnost te neka stajališta koja su ostala sporna. Osim toga, utvrđeni su neki prioriteti s obzirom na pitanje što treba činiti etapno: odmah, kratkoročno i dugoročnije.

### **Pitanja o kojima je postignuta potpuna ili gotovo potpuna suglasnost**

Mislimo da se s dostatnom sigurnošću može reći da je suglasnost — uza sve razlike među sudionicima — došla do izražaja u ovih nekoliko točaka:

1. Svi su se složili da je prijeko potrebno u cjelokupni naš novi odgojno-obrazovni sustav (školski i drugi) ugraditi religijsku kulturu odnosno religijsku dimenziju tamo gdje ona po svojoj naravi pripada. To vrijedi i za cjelokupni naš medijski sustav, osobito za novinstvo, radio i televiziju. Konkretnije, to znači da djeci i

mladima u školi, ali i odraslim i starijim osobama tijekom njihova permanentnog obrazovanja, treba omogućiti da se upoznaju s religijom/religijama kao pojavnom društveno-kulturnom činjenicom te s religioznošću kao jednom od temeljnih dimenzija čovjekova pojedinačnog i zajedničkog života. Religija/religije te religioznost (tj. čovjekov osoban religiozni stav i očitovanje toga stava u različitim aspektima pojedinačnog i zajedničkog života) sastavni su dio čovjekova civilizacijskog iskustva, pa poznavanje toga iskustva i njegovih kulturalnih očitovanja (npr. u umjetnosti, filozofiji, znanosti, teologiji, određenoj kulturi življenja...) pripada općoj kulturi svakoga čovjeka. — Dakako, ugrađivanje religijske kulture/dimenzije u različite školske predmete i različite medije treba ostvarivati s mjerom, čuvajući „čistoću“ konkretnog predmeta odnosno medija.

2. Isto su se tako svi složili da se specifičan religiozni/vjerski odgoj i obrazovanje (kao osobno, intenzivno i cjelovito uvođenje u vjeru i život po vjeri) treba ostvarivati u obitelji i u konkretnoj crkvenoj/vjerskoj zajednici. Zato ni jedan drugi tip (model) religijskog/religioznog/vjerskog odgoja i obrazovanja ne bi smio dovesti u pitanje vjerski odgoj i obrazovanje u obiteljskoj i široj konkretnoj crkvenoj/vjerskoj zajednici. Takav se tip/model specifičnog vjerskog odgoja i obrazovanja u konkretnim crkvenim zajednicama u Katoličkoj crkvi najčešće zove župni vjeronauk ili župna kateheza.

3. Sudionici kolokvija složili su se da među njima u nekim pitanjima postoje znatne razlike, osobito u shvaćanju naravi, ciljeva, sadržaja i metodičko-komunikacijskih pristupa posebnog predmeta „religijska/religiozna/vjerska kultura“, za koji se gotovo svi slažu da bi ga trebalo uvesti u školu (odnosno u predškolski odgoj).

4. Svi su se složili da o spornim pitanjima još treba temeljito, strpljivo i nijansirano raspraviti prije nego se donesu odluke na razini nadležnih prosvjetnih i drugih državnih vlasti te na razini nadležnih crkvenih/vjerskih vlasti. Pretjerana žurba mogla bi prouzročiti vrlo štetne protuučinke. Pri tom valja imati na umu da ne smije dominirati pitanje koliko će vlasti, moći ili privilegija u školi i medijima imati

Država a koliko Crkva/vjerske zajednice, nego pitanje: Koliko Država i Crkva/vjerske zajednice mogu i trebaju „služiti“, biti na usluzi konkretnim ljudima, osobito roditeljima, djeci i mladima na području odgoja i obrazovanja, općeljudskog i vjerskoga, kojega bi glavna svrha trebala biti – pomoći djeci, mladima, a i odraslima, da ostvare što „uspjeli“, što puniji ŽIVOT?

### **Suglasnost ne postoji o posebnom predmetu religijske/religiozne/vjerske kulture u školi („vjeronauka u školi“, „školskog vjeronauka“)**

Na kolokviju je konstatirano, kako smo naznačili, da se među sudionicima u tom pogledu očitovale znatne razlike.

1. Neki misle da bi u školu trebalo uvesti poseban predmet „religijska kultura“, kojega bi glavna svrha bila sustavno i dostatno cjelovito upoznavanje s različitim religijama kao civilizacijskom činjenicom, i to u najrazličitijim kulturalnim očitovanjima njihova života i djelovanja (umjetnost, filozofija, teologija, znanosti o religiji/religijama, doktrinarni, obredni, moralni, socijalni i drugi aspekti različitih religija). Uglavnom svi zagovornici toga tipa/modela religijske kulture misle da bi taj predmet trebao biti obvezatan i nadkonfesionalan (odnosno polikonfesionalan), ali se ne slažu u kojem bi odgojno-obrazovnom stupnju trebao biti uveden u školu: jedni smatraju da ga ne bi valjalo uvoditi prije 5. razreda osnovne škole, neki misle da mu je mjesto tek u srednjoj školi te u višim i visokim školama, neki pak drže da je moguće s njime početi i u dječjem vrtiću. Očito, te razlike proizlaze iz različitog shvaćanja naravi, ciljeva, sadržaja i metodičko-komunikacijskih pristupa „religijske kulture“ u školi.

Mnogi od sudionika kolokvija, i to njihov veliki broj, smatraju da je taj model religijske kulture u školi najteže ostvariti: osobito zbog nedostatka svjetovnih i crkvenih/vjerskih učilišta koja bi osposobljavala dovoljno kvalificirane nastavnike za taj predmet, zbog teškoća u izradbi programa i udžbenika te zbog teškoća u konkretnom ostvarivanju nastave iz tog predmeta. Te su teškoće velike naročito zato što bi taj predmet bio obvezatan i nadkonfesionalan (odnosno istodobno nekonfesionalan, više-

konfesionalan i nadkonfesionalan). Neki su istaknuli da bi tako koncipiran predmet „religijske kulture“ zapravo učenike izlagao opasnosti skepticizma i agnosticizma. — Neki od zagovornika toga modela isticali su da spomenute teškoće ne bi bilo teško prevladati. Osim toga, naglašavali su da bi se takvim modelom izbjeglo neželjeno podvajanje među učenicima.

Zanimljivo je, a i razumljivo, da se takvom modelu priklanja znatan broj pripadnika manjinskih konfesija te onih koji ne pripadaju ni jednoj konfesiji/vjeri ili su distancirani s obzirom na konfesionalnu pripadnost. Takvom se modelu, čini se, priklonio i manji broj katoličkih stručnjaka (svećenika i laika).

2. Velik broj sudionika, osobito među katoličkim stručnjacima ali i među predstavnicima nekih manjinskih konfesija, založio se za poseban predmet u školi koji bi se zvao „vjerska kultura“, „školski vjeronauk“ ili drugačije, ako se u daljnjoj raspravi pronade neki adekvatniji naziv (katolički biskupi Hrvatske za sada ga zovu „vjeronauk u školi“), koji bi bio izboran predmet alternativnoga tipa (tj. postao bi obvezatan nakon izbora između dva ili više alternativnih predmeta). Taj bi predmet bio dijaloški i ekumenski otvoren prema svim konfesijama/vjerama i različitim svjetonazorima, tj. bio bi u dovoljnoj mjeri interkulturalno i interkonfesionalno usmjeren, ali bi bio pretežno konfesionalno obilježen. U školi bi se, dakle, uveo izborni predmet „vjerska kultura“ odnosno „školski vjeronauk“ za učenike katoličke, pravoslavne, muslimanske... vjere.

Time bi se, kažu zagovornici toga modela religiozne/vjerske kulture (tj. toga modela religioznog/vjerskog odgoja i obrazovanja), omogućavalo da djeca predškolske dobi i učenici osnovne i srednje škole na sustavniji i cjelovitiji način imaju prilike upoznavati, čuvati i razvijati vlastiti vjerski, kulturni i nacionalni identitet, ali bi se isto tako u dovoljnoj mjeri upoznavali s vjerskim, kulturnim i nacionalnim identitetom pripadnika drugih konfesija/vjera. Na taj bi se način osposobljavali za poštovanje vlastitog i tuđeg identiteta te za pronalaženje onoga što im je zajedničko i što ih može nadahnjivati i poticati za kvalitetnije i kreativnije življenje vlastitog osobnog i zajedničkog

ljudskog i vjerničkog života. Zagovornici toga modela također ističu da bi se, ako se on prihvati, relativno mnogo lakše prevladale teškoće vezane uz školovanje i doškolovanje učitelja/nastavnika odnosno vjeroučitelja koji bi vodili satove iz toga predmeta. Isto bi tako, kažu, a i mi mislimo tako, bilo lakše izraditi odgovarajuće programe, udžbenike i medije, u izradbi kojih bi trebali, naravno, sudjelovati stručnjaci različitih struka i konfesija. Da ne bi u programima, udžbenicima i drugim medijima bilo ideologizacije, indoktrinacije i drugih jednostranosti, za to bi se trebali pobrinuti interdisciplinarni i interkonfesionalni timovi stručnih recenzenata te oni koji će u ime crkvenih/vjerskih i državnih prosvjetnih vlasti odobravati programe, udžbenike i druge medije.

3. Vrlo malen broj sudionika založio se za poseban predmet religiozne kulture/vjerske kulture/vjeronauka u školi, koji bi bio konfesionalan i obvezatan, a neki su se zalagali (teško je reći koliko njih) za predmet konfesionalnog tipa, koji bi bio fakultativan (tj. bio bi posve dobrovoljan, bez obveze da se izabere između dva ili više alternativnih predmeta). Bilo ih je također, i među onima koji su se zalagali za nekonfesionalni/nadkonfesionalni predmet „religijska kultura“, da se crkvenim/vjerskim zajednicama omogući održavanje vjeronauka u školskim prostorijama, tamo gdje je to potrebno i ostvarivo, ali taj vjeronauk ne bi bio sastavni dio odgojno-obrazovnog školskog programa (onako kako je u Hrvatskoj omogućeno već za ovu školsku godinu 1990./91).

### **Što činiti etapno: odmah, kratkoročno i dugoročnije?**

S obzirom na pitanje što treba postupno činiti — odmah, kratkoročno i dugoročnije — smatramo da je na kolokviju postignuta suglasnost da je, među ostalim, moguće i potrebno odmah ili tijekom ove i sljedećih nekoliko godina:

1. Odmah početi/nastaviti ugrađivati religijske/religiozne sadržaje u školske predmete (osobito humanističke) koji to po svojoj naravi traže. To, dakako, uključuje da se iz programa, udžbenika i drugih medija najprije uklone

sadržaji u kojima se na protuvjerski ili iskrivljen način iznose ili interpretiraju činjenice povezane s vjerom te sa životom i djelovanjem Crkve/vjerskih zajednica. — Tijekom ove i tijekom sljedeće dvije—tri godine ili četiri godine u tom se pogledu može vrlo mnogo i vrlo kvalitetno učiniti. Dakako, u interdisciplinarnoj i interkonfesionalnoj suradnji mnogih stručnjaka.

2. U interdisciplinarnoj i interkonfesionalnoj suradnji odmah početi/nastaviti izrađivati programe, udžbenike i druge medije za školu. U tome bi se morali angažirati i oni koji se zalažu za model „religijske kulture“ nekonfesionalnog/nadkonfesionalnog tipa i oni koji se zalažu za model „vjerske kulture“ u školi ili „školskog vjeronauka“ pretežno konfesionalnoga tipa. — Tijekom ove i tijekom sljedeće dvije—tri ili četiri godine u tom bi pogledu mogao biti dovršen vrlo velik dio posla.

3. Isto tako treba, u interdisciplinarnoj/multidisciplinarnoj i interkonfesionalnoj suradnji, odmah početi/nastaviti s odgovarajućim modelima školovanja i doškolovanja učitelja/nastavnika/profesora/vjeroučitelja. U tu svrhu treba što prije uspostaviti još mnogo raznolikiju i mnogo bolju međufakultetsku i međuinstitutsku suradnju (također između crkvenih i svjetovnih učilišta). — Možemo se nadati da bismo do dvije—tri—četiri godine mogli imati znatan broj kvalificiranih učitelja/vjeroučitelja/profesora za različite oblike religijske i religiozne kulture u školi, od kojih bi neki bili osposobljeni za još kvalitetnije vođenje vjeronauka u crkvenim/vjerskim zajednicama.

4. Treba nastaviti, uvažavajući se međusobno i poštivajući u različitosti, raspravu o spornim pitanjima, ali tražeći najbolje ili bar najmanje loše odgovore ne toliko u apstraktnim raspravama nego na temelju konkretnijih uvida u ciljeve, sadržaje i komunikacijske pristupe pojedinih modela religijske/religiozne kulture, koji bi se uveli u školu. Uvjereni smo da će se nakon takvih uvida mnoga sporna pitanja mnogo lakše rješavati.

5. Treba nastaviti s organiziranjem ovakvih i sličnih skupova, imajući, dakako, na umu da jedan od glavnih njihovih ciljeva mora svakako biti: potaknuti da se u razmišljenje i raspravu o problematici o kojoj je riječ uključi što veći

broj onih kojih se to najviše tiče. A to su, očito, u prvom redu roditelji, učitelji/vjeroučitelji i učenici/vjeroučenici.

## II. Prijedlozi o prioritetima u izradbi planova i programa za vjerski odgoj i obrazovanje u nas

U novim društvenim prilikama naša Crkva nastoji zauzeto i na što adekvatniji način vršiti svoje evangelizacijsko-katehetsko i dijakonijsko poslanje, vjersko i općeljudsko, i to ne samo u crkvenoj zajednici i u obitelji nego i u školi, društvenim medijima i na drugim „mjestima“ gdje je ona po svojoj naravi pozvana da vrši to svoje poslanje kao jednu od svojih prvotnih zadaća.

Katehetsko vijeće Biskupske konferencije Jugoslavije u cjelini, a osobito preko svoga Stalnog odbora za organiziranje Katehetskih ljetnih škola te preko svoje Komisije za katehetski plan i program, na poseban se način ove godine založilo da svojim različitim inicijativama i cjelokupnim svojim djelovanjem bude na usluzi vodstvu naše Crkve, ali i svim njezinim pripadnicima, kako bismo — svi zajedno i svatko vršeći svoje zadaće „u zajedničkom poslanju i različitosti službi“ — što bolje prepoznali „znakove vremena“ te što primjerenije odgovorili na izazove odnosno na pozive našega vremena.

Katehetsko vijeće BKJ, naročito preko svoje Komisije za katehetski plan i program, u tom se svojem zalaganju „susrelo“ s istodobnim sličnim inicijativama Katehetskog instituta Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, koji se kao specijalizirana ustanova spomenutog Fakulteta za pitanja evangelizacijsko-katehetskog i šireg odgojno-obrazovnog djelovanja Crkve, u posljednje vrijeme također na poseban način založio u pronalaženju što adekvatnijih odgovora na pitanja o novim „mjestima“ i novim putovima evangelizacije, kateheze i cjelokupnog vjerskog odgoja i obrazovanja u našim novim prilikama. Tako je između Katehetskog vijeća BKJ i Katehetskog instituta KBF-u u Zagrebu, koji su uostalom u stanovitom smislu i strukturalno međusobno povezani (usp. čl. 10, paragraf 1 Statuta Instituta), uspostavljena suradnja za koju se nadamo da će biti sve raznolikija i sve djelotvornija.

Među najhitnije zadaće naše Crkve u našim novim prilikama — u rješavanju kojih se još djelotvornije žele založiti Komisija Katehetskog vijeća BKJ i Katehetski institut KBF-a u Zagrebu, dakako uz suradnju mnogih stručnjaka i mnogih djelatnika na području evangelizacijsko-katehetske i druge odgojno-obrazovne prakse — pripada izradba katehetskih i drugih planova i programa s područja vjerskog odgoja i obrazovanja u nas. S tim u vezi slobodni smo naznačiti nekoliko prijedloga o najprioritetnijim zadaćama, kojima bi ove i sljedeće godine trebalo posvetiti najveću brigu.

1. Komisija KV BKJ za katehetski plan i program treba, u suradnji s mnogima drugima intenzivirati i ubrzati svoj rad u izradbi vjeronaučnih i drugih evangelizacijsko-katehetskih planova i programa za vjeroučenike/katehizante različitih dobi i različitih životnih okolnosti, kako je to izložio predsjednik Komisije u pismenoj „Obavijesti o radu Komisije Katehetskog vijeća BKJ za katehetski plan i program“, upućenoj Biskupskoj konferenciji 23. travnja 1990.

2. U izradbi tih planova i programa treba voditi posebnu brigu o komplementarnom suodnosu između specifičnog vjerskog odgoja i obrazovanja koji i dalje treba ostati u crkvenoj zajednici („župnog vjeronauka“, „župne kateheze“) i onoga dijela vjerskog odgoja i obrazovanja koji će biti — nadamo se i sve ćemo učiniti da tako bude — ugrađen u naš novi školski odgojno-obrazovni sustav. To znači da istodobno treba izrađivati vjeronaučne planove i programe za „župni vjeronauk“ te planove i programe za poseban izborni predmet u školi konfesionalnoga tipa (koji se u sadašnjim raspravama zove „vjeronauk u školi“, „školski vjeronauk“, „vjerska kultura“, za razliku od „župnog vjeronauka“ ili „župne kateheze“).

3. Tijekom ove i sljedeće godine treba, među ostalim, sve učiniti da se izrade planovi i programi:

— za „župni vjeronauk“ s djecom predškolske dobi te s djecom i mladima osnovne i srednje škole;

— za „vjersku kulturu“ u školi („školski vjeronauk“) djece predškolske dobi te djece i mladih osnovne i srednje škole;

– za katekumenat s djecom, mladima i odraslima u crkvenoj zajednici.

4. U izradbi tih planova i programa treba se vrlo intenzivno založiti cijelo Katehetsko vijeće, ne samo preko svoje Komisije za katehetski plan i program nego i preko svoga Stalnoga odbora za organiziranje Katehetskih ljetnih škola i ostalih članova Vijeća. U tu je svrhu predsjednik Stalnoga odbora, dr. Milan Šimunović, zajedno s predsjednikom Komisije za katehetski plan i program, dr. Josipom Baričevićem, predložio da sljedeća Katehetska ljetna škola (1991) bude posvećena izradbi spomenutih planova i programa. To će biti izvanredna prilika da u izradbi tih planova i programa vrlo aktivno sudjeluje velik broj naših stručnjaka i naših najangažiranijih pastoralnih djelatnika.

5. Smatramo potrebnim da se naši biskupi – svi ili bar oni iz Hrvatske – nađu zajedno sa stanovitim brojem najangažiranijih stručnjaka na posebnom jednodnevnom ili dvodnevnom studijskom susretu na kojemu bi se temeljito i nijansirano raspravilo o najvažnijim pitanjima koja se tiču vjerskog odgoja i obrazovanja u crkvenoj zajednici i u školi, a o kojima je potrebno postići dostatnu suglasnost prije nego se pristupi definitivnoj izradbi spomenutih planova i programa. Među takva vrlo važna pitanja, između ostalih, svakako pripadaju:

a) Pitanje naziva za specifičan vjerski odgoj i obrazovanje u crkvenoj zajednici te za dio vjerskog odgoja i obrazovanja u školi. Pitanje naziva, naime, nije samo formalno pitanje, jer naziv konotira (sugerira) narav (svrhu, ciljeve, sadržaje i metodičko-komunikacijske pristupe) predmeta o kojemu je riječ.

Pri dogovoru o najprikladnijim nazivima, posebno treba imati na umu opasnost da bi se istim nazivom za vjerski odgoj i obrazovanje u crkvenoj zajednici i u školi mogao dovesti u pitanje „župni vjeronauk“. Osim toga, treba se čuvati opasnosti da se nedovoljno primjerenim nazivom za vjerski odgoj i obrazovanje u školi izazove stanovita odbojnost među „sekulariziranijim“ i „liberalnijim“ pripadnicima našega društva, među kojima, čini se, ima i znatan broj katolika (osobito onih obrazovanih).

b) Pitanje vrlo finog i nijansiranog komplementarnog suodnosa između „župnog vjero-

nauka“ („župne kateheze“) i „vjeronauka u školi“ (kršćanske odnosno katoličke „vjerske kulture“ u školi, katoličkog „školskog vjeronauka“).

O tom će se komplementarnom suodnosu, očito, moći teološki i antropološki utemeljeno i djelotvorno raspraviti u prvom redu na temelju konkretnijeg uvida u ciljeve, sadržaje i metodičko-komunikacijske pristupe jednog i drugog modela vjerskog odgoja i obrazovanja, a ne na temelju apstraktnih rasprava o najrazličitijim mogućnostima.

c) Pitanje školovanja i doškolovanja kateheta/vjeroučitelja za vjerski odgoj i obrazovanje u crkvenoj zajednici te vjeroučitelja/nastavnika/profesora u školi.

d) Pitanje kako pomoći da se što djelotvornije uključe u razmišljanja i raspravu o vjerskom odgoju i obrazovanju u obitelji, u crkvenoj zajednici, u školi i društvenim medijima svi oni kojih se to najviše tiče: osobito roditelji, učitelji/vjeroučitelji i učenici/vjeroučenici.

Smatramo stoga da bi jedan od glavnih ciljeva studijskog susreta između naših biskupa i stručnjaka trebao upravo biti: izradba prikladne građe za susrete s roditeljima tijekom ove pastoralne godine o svim tim pitanjima.

6. Na spomenuti studijski susret s biskupima po našem bi mišljenju bilo korisno i potrebno pozvati:

– Potpisnike „Promemorije o religioznoj kulturi u školi i društvenim medijima“ od 20. lipnja ove godine, osobito one koji su imali posebna izlaganja na znanstvenom kolokviju o religioznoj kulturi u školi i društvenim medijima (potpisnici „Promemorije“ jesu ovi članovi Komisije KV BKJ za katehetski plan i program i članovi Predstojništva Katehetskog instituta KBF-a u Zagrebu: dr. Josip Baričević, dr. Alojzije Hobljaj, dr. Ana Gabriijela Šabić, dr. Mirko Mataušić, dr. Marko Pranjić, dr. Milan Šimunović, dr. Tonči Trstenjak, mr. Vlatko Badurina, dr. Vjekoslav Bajsić i dr. Jakov Mamić).

– Neke druge stručnjake koji su svojim izlaganjima ili diskusijom na znanstvenom kolokviju vrlo aktivno sudjelovali: Živka Kustića, dr. Josipa Balobana, mr. Marka Jerkovića, mr. Ivana Grubišića, Jakova Jukića, dr. Nikolu

Stankovića, dr. Josipa Osliza i dr. Staneta Gerjolja.

— Druge stručnjake za koje biskupi prosude da ih treba pozvati.

Na kraju Vas molimo da nam oprostite ako u ovome našem dopisu nismo za svako naše razmišljanje i za svaki naš prijedlog pronašli najbolji način i najprimjereniju riječ. Naše propuste i nedostatke možda može nadoknaditi naša velika želja da, nastojeći vršiti dužnosti koje su nam povjerene, pridonosemo svoj dio u rješavanju važnih pitanja za sadašnjost i za budućnost naše Crkve, našega naroda i svega našega društva.

Unaprijed Vam zahvaljujemo na razumijevanju i povjerenju, srdačno Vas pozdravljamo i molimo da primite izraze našega poštovanja i odanosti.

**U ime Komisije i Instituta:**

**Josip Baričević**

**Alojzije Hobljaj**